

รายงานสถานการณ์ทางสังคม
ระดับกลุ่มจังหวัด สสว.4

ปี 2565

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการบูรณาการ โดยกำหนดว่า “ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ” (มาตรา 10 วรรค 1) ในทางปฏิบัติแม้ว่าจะมีความพยายามในการบริหารแบบบูรณาการในภารกิจที่มีความสำคัญหลายเรื่อง แต่ยังคงเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติในหลายๆ ภารกิจ เป็นผลให้เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรเป็นอย่างมาก การปฏิรูประบบราชการประเทศจาก “ระบบงานงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์” สู่ “ระบบงบประมาณเชิงพื้นที่” (Arae-Based Budgeting : ABB) ซึ่งเป็นแนวคิดของการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) โดยมีการฟังเสียงประชาชนในพื้นที่ มีกระบวนการทำแผนพัฒนาจากล่างขึ้นบนตั้งแต่แผนชุมชนจนถึงแผนจังหวัด และให้หน่วยงานทั้งภูมิภาคและท้องถิ่นร่วมกันกลั่นกรอง ทำให้งบประมาณสามารถใช้ให้ตรงกับปัญหาความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นทั้งกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้งบประมาณแผ่นดิน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตนเอง การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาล การควบคุมพฤติกรรมนักการเมืองโดยประชาชนในพื้นที่และการบูรณาการการทำงานของหน่วย Function และหน่วย Area ที่อยู่ในพื้นที่ร่วมกันซึ่งตามแผนปฏิรูปกำหนดให้เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 (สสว.) เป็นส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยมีอำนาจหน้าที่ คือ ข้อ 1 พัฒนางานด้านวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับพื้นที่และเป้าหมาย ข้อ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวิชาการองค์ความรู้ ข้อมูลสารสนเทศให้คำปรึกษาแนะนำแก่หน่วยงานบริการกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ให้บริการ ในความรับผิดชอบของกระทรวง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชนและประชาชน ข้อ 3 ศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมเพื่อคาดการณ์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาสังคมและการจัดยุทธศาสตร์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ข้อ 4 สนับสนุนการนิเทศงาน ติดตามประเมินผลการดำเนินงานเชิงวิชาการตามนโยบายและภารกิจของกระทรวงในพื้นที่กลุ่มจังหวัด มีหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานนโยบายระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคในการแปลงนโยบาย ข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้ และแผนต่างๆ ของกระทรวงฯ ให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกระทรวงฯ ในส่วนภูมิภาค ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และมีการปฏิบัติงาน

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องขับเคลื่อนให้เกิดการบูรณาการโครงการด้านสังคมเชิงพื้นที่ในระดับพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด ทั้งในส่วนของแผนปฏิบัติงานและแผนค่าของงบประมาณเชิงพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการบูรณาการการดำเนินงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับพื้นที่และยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมและคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 จังหวัดนครราชสีมา ที่ครอบคลุม 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4

1.2.2 เพื่อคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4

1.3 วิธีการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2565 สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 ได้ตกลงร่วมกันและมอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการเพื่อจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม โดยมีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนงาน ดังนี้

1) เจ้าภาพ (สสว.5 จ. ขอนแก่น) ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจและให้ความรู้ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2565

2) เจ้าภาพ (สสว.5 จ. ขอนแก่น) จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด

3) สสว. 1-11 กำหนดประเด็นการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด

4) สสว. 1-11 กำหนดรูปแบบ (Template) เล่มรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด ประจำปี 2565

5) สสว. 1-11 ดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบพร้อมทั้งจัดลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมในระดับกลุ่มจังหวัด

6) สสว. 1-11 ดำเนินการจัดทำรูปเล่มรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด และจัดส่งไฟล์รูปเล่มพร้อมสรุปรายงานเป็น INFO ให้เจ้าภาพ

7) สสว.5 จ.ขอนแก่น (เจ้าภาพ) ประชุมถอดบทเรียนการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด

8) สสว. 1-11 ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์รายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดแก่หน่วยงานด้านสังคมที่เกี่ยวข้อง (พมจ. กมพ. ทีม One Home พม. ภาคีเครือข่าย) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่างๆ

9) สสว. 1-11 ติดตามการนำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดไปใช้ประโยชน์

10) สสว.5 จ.ขอนแก่น (เจ้าภาพ) รายงานผลการขับเคลื่อนงานการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัดประจำปี 2565

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมระดับพื้นที่ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถใช้ประโยชน์ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคม

2) หน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด สามารถนำข้อมูลในพื้นที่ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ ในการคุ้มครอง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับพื้นที่ และหน่วยงานระดับกระทรวง สามารถนำข้อมูลในภาพรวมไปใช้ประโยชน์วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่สำคัญและกำหนดนโยบาย แผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมภาพรวมต่อไป

ส่วนที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4

(จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร)

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตาราง 2.1 แสดงที่ตั้งและอาณาเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัด	พื้นที่		จำนวนประชากร (คน)	ความหนาแน่น ของประชากร (ตร.กม./คน)
	ตารางกิโลเมตร	ไร่		
นครราชสีมา	20,493.964	12,808,728	2,634,154	128.53
ชัยภูมิ	12,778.30	7,986,429	1,122,265	87.82
บุรีรัมย์	10,393.945	6,451,178	1,579,805	151.99
สุรินทร์	8,124.056	4,077,535	1,376,230	169.40
ศรีสะเกษ	8,839.976	5,524,987	1,457,556	164.88
ยโสธร	4,161.664	2,601,040	533,394	128.16
รวม	64,719.91	39,449,897	8,703,404	830.78

ที่มา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564

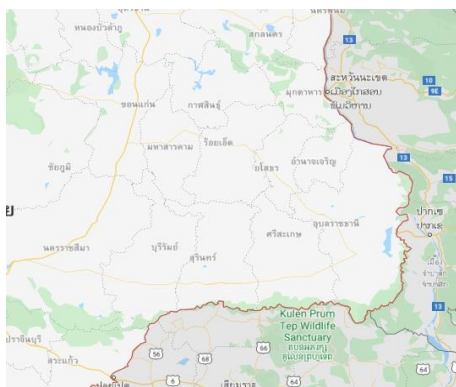
2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

อาณาเขตพื้นที่ติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา มหาสารคาม และร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดอำนาจเจริญ อุบลราชธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว และราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และจังหวัดนครนายก

2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะสภาพภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา เป็นภูมิอากาศแบบร้อนชื้น สลับแห้ง และมีปริมาณน้ำฝนปานกลาง มีทั้งหมด 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ฤดูร้อน ฤดูร้อน อยู่ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์และเดือนพฤษภาคม โดยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้จากทะเลจีนใต้ และอ่าวไทย เนื่องจากระยะทางที่ห่างไกลจากทะเลพอสมควร ทำให้ลักษณะอากาศค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง จังหวัดที่มีอุณหภูมิสูงสุดคือจังหวัดอุดรธานี

ฤดูฝน ฤดูฝนอยู่ในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคมและเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากความกดอากาศต่ำ จังหวัดที่ได้รับปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือจังหวัดนครพนม และจังหวัดที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดคือ **จังหวัด นครราชสีมา** ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน อย่างไรก็ตาม ปริมาณฝนที่ตกใน ภูมิภาคนี้ไม่สามารถจะคาดเดาได้ เพราะมีปริมาณไม่สม่ำเสมอ โดยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี มีความแตกต่างกัน จาก 2,000 มิลลิเมตร ในบางพื้นที่ ไปจนถึง 1,270 มิลลิเมตร ในจังหวัดที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของภูมิภาค อย่างบุรีรัมย์ ชัยภูมิ นครราชสีมา มหาสารคาม และนครราชสีมา ในฤดูฝน สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติบางแห่งปิดทำการในบางช่วง เพราะเป็นช่วงเวลาที่ต้นไม้ขนาดใหญ่ต้องการการเจริญเติบโตขึ้นมาใหม่ และอาจเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว ในกรณีที่เกิดเหตุน้ำท่วมหรือดินถล่ม

ฤดูหนาว ฤดูหนาวอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงตั้งแต่ต้นเดือนจนถึงปลายเดือนตุลาคมยังมีฝนตกอยู่ จากนั้นลมหนาว และความกดอากาศสูงที่เคลื่อนตัวมาจากประเทศจีน จะเข้าครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อากาศจะค่อนข้างเย็นในช่วงเวลากลางคืน อุณหภูมิที่ต่ำที่สุดในประเทศไทยอยู่ที่จังหวัดเลย ช่วงอุณหภูมิโดยเฉลี่ยอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 32.1 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 21.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดที่ได้มีการบันทึกไว้อยู่ที่ 43.8 องศาเซลเซียส ในจังหวัดอุดรธานี ส่วนอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ 0.1 องศาเซลเซียส ในจังหวัดเลย อุณหภูมิที่ต่ำสุดคือในช่วงเดือนมกราคม และสูงสุดในช่วงเดือนเมษายนช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการไปเยี่ยมชมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศที่มีภูเขาสูงมากมาย ทำให้อุณหภูมิในช่วงฤดูหนาวของภูมิภาคนี้ค่อนข้างจะเย็นสบาย หน้าหนาวเริ่มต้นประมาณเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายน ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการไปเที่ยวภาคอีสานมากที่สุดโดยไม่ต้องสงสัย ไม่เพียงแต่อุณหภูมิที่พอเหมาะ และสภาพอากาศที่เย็นสบาย แต่ช่วงนี้ยังเป็นฤดูกาลที่ดอกไม้บานออกดอกออกผล เบ่งบานสะพรั่ง ภาพของม่านหมอกยามเช้าตรูบนฉากหลังของพระอาทิตย์ที่กำลังขึ้น ช่างเป็นภาพที่งดงามยิ่งนัก

ให้ช้คลิกที่ [L1]:

2.4 ข้อมูลการปกครอง

เขตการปกครองท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัด

- จังหวัด 6 จังหวัด
- อำเภอ 119 อำเภอ
- ตำบล 1,043 ตำบล
- หมู่บ้าน 13,544 หมู่บ้าน

เขตการปกครองท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัด

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 6 แห่ง
- เทศบาลนคร 1 แห่ง
- เทศบาลเมือง 12 แห่ง
- เทศบาลตำบล 264 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล 881 แห่ง

ตาราง 2.2 แสดงจำนวนเขตการปกครองพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา
(หน่วย:แห่ง)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล นคร	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	อบต.
นครราชสีมา	32	289	3,753	1	1	4	85	243
ชัยภูมิ	16	124	1,620	1	-	1	35	106
บุรีรัมย์	23	188	2,549	1	-	3	59	146
สุรินทร์	17	158	2,128	1	-	1	27	144
ศรีสะเกษ	22	206	2,636	1	-	2	37	179
ยโสธร	9	78	885	1	-	1	23	63
รวม	119	1,043	13,544	6	1	12	264	881

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, วันที่ 31 ธันวาคม 2564

จากตาราง 2 แสดงจำนวนเขตการปกครองพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 6 จังหวัด ประกอบด้วย 119 อำเภอ 1,043 ตำบล 13,544 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,164 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 6 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 12 แห่ง เทศบาลตำบล 264 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 881 แห่ง จังหวัดที่มีจำนวนพื้นที่ทางการปกครองมากที่สุด คือ จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนทั้งสิ้น 32 อำเภอ 289 ตำบล 3,743 หมู่บ้าน และจังหวัดที่มีจำนวนพื้นที่ทางการปกครองน้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 9 อำเภอ 78 ตำบล 885 หมู่บ้าน

2.5 ด้านประชากร

ตาราง 2.3 แสดงจำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ จำแนกตามเพศ และจังหวัด

(หน่วย : คน)

จังหวัด	อายุ 0-17 ปี			อายุ 18-25 ปี			อายุ 26-59 ปี			อายุ 60 ปีขึ้นไป		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
นครราชสีมา	277,787	262,254	540,041	125,381	117,556	242,937	666,736	685,147	1,351,883	223,469	275,352	498,801
ชัยภูมิ	112,658	106,369	219,027	57,251	57,070	114,321	287,805	289,085	576,890	96,354	115,544	211,898
บุรีรัมย์	167,210	157,664	324,874	87,845	86,049	173,894	400,581	400,902	801,483	126,290	150,931	277,221
สุรินทร์	145,672	138,217	283,889	78,476	74,995	153,471	350,721	344,793	695,514	109,485	133,871	243,356
ศรีสะเกษ	148,147	140,186	288,333	78,105	77,637	155,742	380,097	373,220	753,317	117,315	140,287	257,602
ยโสธร	50,367	47,822	98,189	28,560	26,570	55,130	141,837	139,617	281,454	45,181	53,440	98,621
รวม	906,334	856,592	1,762,922	460,137	444,213	911,350	2,226,516	2,231,482	4,457,998	710,703	861,857	1,572,540

ที่มา : ระบบสถิติทางทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2564

จากตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ จำแนกตามเพศ และจังหวัด ในเขตรับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา จากข้อมูลประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรมากที่สุดในอันดับ 1 โดยประชากรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในระหว่าง 26-59 ปี รองลงมาคือ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดยโสธร ตามลำดับ

2.6 ด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และข้อมูลชาติพันธุ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือเป็นที่รู้จักกันว่า “ภาคอีสาน” เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นแต่ละจังหวัด ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นตัวบ่งบอกถึงความเชื่อ ค่านิยม ศาสนาและรูปแบบการดำเนินชีวิต ตลอดจนอาชีพของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี สาเหตุที่ภาคอีสานมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการเป็นศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติ และมีการติดต่อสังสรรค์กับประชาชนในประเทศใกล้เคียง จนก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น ประชาชนชาวอีสานแถบจังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศลาว ประชาชนของทั้งสองประเทศมีการเดินทางไปมาหาหากัน ทำให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและประเพณีระหว่างกัน ซึ่งเราจะพบว่าชาวไทยอีสานและชาวลาว แถบลุ่มแม่น้ำโขง มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายๆกัน และรูปแบบการดำเนินชีวิตก็มีความ

คล้ายคลึงกันด้วย รวมทั้งชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาในช่วงสงครามเวียดนาม ก็ได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมของเวียดนามเข้ามาด้วย

ถึงแม้ปัจจุบันชาวเวียดนามเหล่านี้จะได้ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีสาน (เพื่อให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น) โดยเฉพาะชาวเวียดนามที่เป็นวัยรุ่นในปัจจุบันได้รับการศึกษาที่ดีเหมือนกับชาวไทยทุกประการ จนแทบแยกไม่ออกว่าเป็นคนไทยอีสานหรือคนเวียดนามกันแน่ ส่วนใหญ่ก็จะชื่นชอบวัฒนธรรมตะวันตกจนลิ้มวัฒนธรรมอันดีงามของตัวเอง แต่ก็ยังมีชาวเวียดนามบางกลุ่มส่วนใหญ่เป็นคนสูงอายุยังคงยึดมั่นกับวัฒนธรรมของตนเองอยู่อย่างมั่นคง ท่านสามารถศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเวียดนามได้ตามชุมชนชาวเวียดนามในจังหวัดที่กล่าวมา ส่วนประชาชนที่อยู่ทางจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา มีการติดต่อกันกับประชาชนชาวกัมพูชาก็จะรับเอาวัฒนธรรมของกัมพูชามาประยุกต์ใช้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ววัฒนธรรมประเพณีของคนทั้งสองเชื้อชาติก็มีความคล้ายคลึงกันอยู่แล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมต่างๆ ก็มีความแตกต่างกันตามแต่ละท้องถิ่นและแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ของไทยอย่างเห็นได้ชัด ทั้งวัฒนธรรมทางการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ซึ่งเราสามารถสังเกตรูปแบบวัฒนธรรมที่ดำรงของชาวอีสานผ่านทางประเพณีต่างๆ ที่ชาวอีสานจัดขึ้นซึ่งสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมอีสานได้เป็นอย่างดี

ภาคอีสานเป็นพื้นที่ที่เป็นอารยธรรมโบราณ ประชากรที่อาศัยอยู่ส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายลาวและเชื้อสายเขมร มีคตินิยมผูกแน่นอยู่กับประเพณีโบราณมีการรักษา สืบเนื่องต่อกันมา จึงเป็นถิ่นแดนที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรมประเพณี ที่ผสมผสานความเชื่อถือในเรื่องของการนับถือผี และคติทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน โดยในปี พ.ศ. 2561 ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ศรีโสธร มีจำนวนพระภิกษุ สามเณร รวม 53,387 รูป พระภิกษุ 48,678 รูป สามเณร 4,709 รูป แบ่งเป็น มหานิกาย 49,059 รูป ธรรมยุต 4,328 รูป

2.7 ด้านสาธารณสุข

ตาราง 2.4 แสดงจำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชน จำแนกตามจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา

(หน่วย:แห่ง)

จังหวัด	โรงพยาบาลสังกัดภาครัฐ (แห่ง)					โรงพยาบาลสังกัดเอกชน (แห่ง)
	รพศ.	รพท.	รพช.	รพ.สต.	อื่น ๆ	
นครราชสีมา	1	3	28	349	342	8
ชัยภูมิ	0	2	14	167	1	2
บุรีรัมย์	1	1	21	224	11	1
สุรินทร์	1	1	15	211	1	2
ศรีสะเกษ	1	1	20	254	-	2
ยโสธร	0	1	8	9	112	5
รวม	4	9	106	1,214	467	20

ที่มา HDC Report กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

หมายเหตุ. รพศ.=โรงพยาบาลศูนย์

รพท. = โรงพยาบาลทั่วไป

รพ.สต. = โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

รพช. = โรงพยาบาลชุมชน อื่น ๆ

จากข้อมูลแสดงจำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีจำนวนหน่วยบริการสาธารณสุขในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัดนครราชสีมา ทั้งสิ้น 1,820 แห่ง แบ่งออกเป็นโรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) จำนวน 4 แห่งโรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) จำนวน 9 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) จำนวน 106 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน 1,214 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 20 แห่ง จังหวัดที่มีหน่วยบริการสาธารณสุขมากที่สุด คือ จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 731 แห่ง รองลงมา คือ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดยโสธร ตามลำดับ ทั้งนี้จากการเปรียบเทียบ จำนวน รพ.สต. กับจำนวนตำบลทั้งหมดในพื้นที่ทั้ง 6 จังหวัด พบว่า ทุกจังหวัดมี รพ.สต. กระจายตำบลมากกว่า 1 แห่ง ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขเบื้องต้นในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง

ตาราง 2.5 แสดงจำนวนประชากรต่อแพทย์รายจังหวัด

(หน่วย : คน)

จังหวัด	แพทย์	ประชากร	ประชากรต่อแพทย์
นครราชสีมา	842	2,623,860	1: 3,390
ชัยภูมิ	351	1,121,453	1: 3,195
บุรีรัมย์	9,784	1,338,934	1: 137
สุรินทร์	1,076	1,374,685	1:2,900
ศรีสะเกษ	452	1,457,556	1:3,225
ยโสธร	163	534,500	1: 3,426
รวม	15,007	8,452,012	

ที่มา : ฐานข้อมูลสารสนเทศ กระทรวงสาธารณสุข <https://hdcservice.moph.go.th/> ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

จากตาราง 2.5 จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดยโสธร เป็นจังหวัดที่นำเป็นห่วงในการดูแลรักษาประชากร เนื่องจากมีจำนวนแพทย์ต่อจำนวนประชาชนกรน้อยมาก เมื่อเทียบกับจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีจำนวนแพทย์ 1 คนต่อจำนวนประชากร 137 คน ส่งผลให้การดูแลรักษาพยาบาลเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

ตาราง 2.6 แสดงสาเหตุการตาย 5 อันดับแรกจากโรคต่างๆ จังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 จังหวัด นครราชสีมา

(หน่วย:คน)

จังหวัด	โรคปอดบวม	โรคหลอดเลือดสมอง	โรคโลหิตเป็นพิษ	โรกระบบหัวใจขาดเลือด	อุบัติเหตุการขนส่ง
นครราชสีมา	1,835	1,411	1,208	731	625
ชัยภูมิ	614	193	107	167	158
บุรีรัมย์	39,397	24,240	19,024	12,701	6,042
สุรินทร์	1,383	753	623	523	345
ศรีสะเกษ	1,010	1,066	368	762	135
ยโสธร	361	208	196	183	71
รวม	44,600	27,871	21,526	15,067	7,376

ที่มา : ฐานข้อมูลสารสนเทศ กระทรวงสาธารณสุข <https://hdcservice.moph.go.th/> ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

2.8 ด้านการศึกษา

ตาราง 2.7 สถานศึกษาในระบบ นอกกระบบ จำแนกรายสังกัด รายจังหวัด ปีการศึกษา 2564

(หน่วย:จำนวน:แห่ง)

จังหวัด	รายการสถานศึกษา (แห่ง)							
	ในระบบ						นอกระบบ	รวม
	สพฐ.	เอกชน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	ท้องถิ่น	สำนักพุทธฯ	กศน.	
นครราชสีมา	1,352	116	22	4	85	11	32	1,622
ชัยภูมิ	723	35	17	N/A	N/A	6	16	797
บุรีรัมย์	905	37	8	6	15	6	23	1,000
สุรินทร์	829	12	8	4	568	8	18	1,447
ศรีสะเกษ	903	28	19	3	55	10	230	1,248
ยโสธร	407	21	10	2	259	3	9	711
รวม	5,116	248	75	16	927	43	100	6,525

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

ตาราง 2.8 จำนวนนักเรียนนักศึกษาในระบบ จำแนกตามระดับชั้น ปี พ.ศ. 2564

(หน่วย:คน)

จังหวัด	ระดับการศึกษา (คน)							
	อนุบาล	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.	ป.ตรี	รวม
นครราชสีมา	59,430	177,209	109,402	82,709	23,182	11,138	47,217	510,287
ชัยภูมิ	37,043	72,664	35,474	18,716	N/A	N/A	N/A	N/A
บุรีรัมย์	54,437	202,720	56,141	27,903	13,021	6,492	16,010	376,724
สุรินทร์	28,938	95,724	45,227	45,377	12,308	6,389	N/A	233,963
ศรีสะเกษ	27,375	86,464	43,999	24,876	16,109	8,611	15,946	223,380
ยโสธร	10,749	33,251	16,628	8,652	12,514	4,328	917	87,039

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

ตาราง 2.9 จำนวนผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2560 - 2564

จังหวัด	ปีการศึกษา				
	2560	2561	2562	2563	2564
นครราชสีมา	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
ชัยภูมิ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
บุรีรัมย์	34,590	32,666	31,720	21,902	28,826
สุรินทร์	47,686	42,724	42,517	43,028	44,020
ศรีสะเกษ	176,349	173,006	184,809	183,127	182,714
ยโสธร	8,353	8,080	8,133	8,069	8,004
รวม	90,629	83,470	82,370	72,999	80,850

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

ตาราง 2.10 จำนวนนักเรียนออกกลางคันระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 - 2564

จังหวัด	ปีการศึกษา				
	2560	2561	2562	2563	2564
นครราชสีมา	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
ชัยภูมิ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
บุรีรัมย์	N/A	N/A	4	4	N/A
สุรินทร์	N/A	N/A	N/A	N/A	2,239
ศรีสะเกษ	2,730	2,589	1,975	1,756	121
ยโสธร	N/A	N/A	N/A	6	7
รวม	N/A	N/A	4	10	2,246

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

2.9 ด้านแรงงาน

ตาราง 2.11 ภาวะการมีงานทำของประชากรในกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 ไตรมาส 1 (มกราคม –
มีนาคม 2565)

(หน่วย:คน)

จังหวัด	กำลังแรงงานในปัจจุบัน		กำลังแรงงานที่รอ ฤดูกาล	ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน		
	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน		ทำงานบ้าน	เรียนหนังสือ	อื่นๆ
นครราชสีมา	1,226,447	13,463	7,359	210,324	187,136	95,313
ชัยภูมิ	456,969	2,610	889	113,132	52,940	1,558,968
บุรีรัมย์	631,827	20,514	4,974	92,354	88,519	14,254
สุรินทร์	448,884	10,630	36,671	88,216	83,313	187,006
ศรีสะเกษ	568,482	1,237	434,953	52,230	72,145	116,142
ยโสธร	290,702	222	N/A	7,374	30,477	4,688
รวม	3,623,311	48,676	49,893	563,630	515,533	1,976,371

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

จากตาราง 2.11 จังหวัดที่นำเฝาระวังจากกำลังแรงงานผู้ว่างงาน ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งมีจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้มีงานทำ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดนครราชสีมาที่มีจำนวนผู้มีงานทำจำนวนมากแต่มีผู้ว่างงานจำนวนน้อยกว่าจังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 2.12 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.2560-2564 ของกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่
รับผิดชอบของ สสว.4

(หน่วย: คน)

จังหวัด	2560	2561	2562	2563	2564
นครราชสีมา	15,699	19,638	31,937	21,330	18,607
ชัยภูมิ	887	737	1,691	1,773	N/A
บุรีรัมย์	927	1,193	1,334	890	535
สุรินทร์	2,411	2,031	3,487	2,226	2,770
ศรีสะเกษ	428	1,370	1,286	1,074	1,038
ยโสธร	437	767	744	44	120
รวม	21,078	24,933	40,482	27,477	22,032

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564

จากตาราง 2.12 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.2560-2564 จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัด
ที่มีจำนวนคนต่างด้าวลดลง เมื่อเทียบกับอีก 5 จังหวัด ซึ่งมีจำนวนคนต่างด้าวยังผันผวน อาจเกิดจากสาเหตุการรณรงค์
ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ด้านสถานประกอบการที่มีการจัดหางานและทำให้แรงงานต่างด้าวได้รับอนุญาตมากขึ้น

2.10 ด้านที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 2.13 แสดงจำนวนชุมชนผู้มีรายได้ต่ำของกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.4 พ.ศ.....

(หน่วย:แห่ง/คน)

จังหวัด	จำนวน ชุมชน	ชุมชนแออัด		ชุมชนเมือง		ชุมชนชานเมือง		จำนวน บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ประชากร
		ชุมชน	ครัวเรือน	ชุมชน	ครัวเรือน	ชุมชน	ครัวเรือน			
นครราชสีมา	402	43	4,302	0	0	0	0	0	0	0
ชัยภูมิ	28	3	51	28	0	0	0	20,764	20,764	35,901
บุรีรัมย์	11	0	0	11	1,927	0	0	1,927	1,927	3,854
สุรินทร์	4	0	0	3	903	1	1,500	1,090	1,289	1,524
ศรีสะเกษ	2	2	90	0	0	0	0	83	90	337
ยโสธร	1	1	20	0	0	0	0	19	20	80
รวม	448	49	4,463	42	2,830	1	1,500	23,883	24,090	41,699

ที่มา : กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2565

2.11 ด้านเศรษฐกิจและรายได้

ผลิตภัณฑ์มวลรวม

ตาราง 2.14 แสดงการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

(หน่วย:ร้อยละ)

จังหวัด	อัตราการขยายตัว GPP (ร้อยละ)		
	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
นครราชสีมา	-0.1	-2.4	18.5
ชัยภูมิ	-1.4	-15.9	4.1
บุรีรัมย์	2.1	1.1	0.3
สุรินทร์	1.5	0.8	5.3
ศรีสะเกษ	2.4	2.62	2.9
ยโสธร	1.20	4.20	3.10

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2565

จากตาราง 2.14 เมื่อเปรียบเทียบอัตราการขยายตัว GPP ทั้ง 6 จังหวัด จังหวัดที่นำเฝาระวังในการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากอัตราการขยายตัว GPP ตั้งแต่ปี 2562 ถึงปี 2564 มีอัตราการขยายตัวลดลงตามลำดับ

ตาราง 2.15 แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี 2564

จังหวัด	บาทต่อปี
นครราชสีมา	117,517
ชัยภูมิ	69,730
บุรีรัมย์	67,142
สุรินทร์	70,556
ศรีสะเกษ	77,164
ยโสธร	60,055

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2564 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตาราง 2.15 ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี 2564 จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่นำเฝาระวังเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของจังหวัด

ตาราง 2.16 แสดงรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของกลุ่มจังหวัด พ.ศ.2558 – 2562

(หน่วย:บาท)

จังหวัด	2558	2560	2562
นครราชสีมา	26,376.30	24,428.92	25,735.93
ชัยภูมิ	23,829.50	25,543.60	20,856.32
บุรีรัมย์	18,479.60	15,381.62	14,742.31
สุรินทร์	20,314.60	18,188.90	20,238.21
ศรีสะเกษ	17,485	16,137	16,569
ยโสธร	19,517.90	16,752.27	17,768.39

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตาราง 2.16 เปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด จังหวัดที่นำเฝาระวังเรื่องรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อเปรียบเทียบ 3 ปี (พ.ศ.2558 – 2562) มีอัตราการรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนมีอัตราลดลงทุกปี ซึ่งอาจเกิดส่งผลให้ประชากรต้องมีการสร้างหนี้สินเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีรายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือนมากขึ้น

ตาราง 2.17 แสดงหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม พ.ศ. 2560 – 2562

(หน่วย:บาท)

จังหวัด	วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	2560	2562	2564
นครราชสีมา	หนี้สินทั้งสิ้น	223,239	285,595	227,077
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	100,380	59,623	82,945
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่ การเกษตร	13,237	122,134	11,488
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	50,728	47,295	80,331
	เพื่อใช้ในการศึกษา	3,871	391	4,123
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	55,024	56,178	47,518
	อื่นๆ	0	0	672
ชัยภูมิ	หนี้สินทั้งสิ้น	183,325.79	183,325.79	193,591.34
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	13,237	75,241.44	75,019.96
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่ การเกษตร	5,526.68	5,526.68	14,770.96
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	86,996.35	86,996.35	69,417.13

	เพื่อใช้ในการศึกษา	28.09	28.09	1,600.68
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	15,533.24	15,533.24	20,458.02
	อื่นๆ	0	0	342.25
บุรีรัมย์	หนี้สินทั้งสิ้น	131,638.13	123,402.66	302,927.91
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	71,607.34	70,258.68	125,515.81
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่ การเกษตร	10,856.72	9,018.04	18,160.79
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	21,822.89	28,059.47	64,487.59
	เพื่อใช้ในการศึกษา	1,718.36	599.46	3,813.95
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	23,555.59	14,055.17	88,548.16
	อื่นๆ	2,077.22	1,411.84	2,401.61
สุรินทร์	หนี้สินทั้งสิ้น	261,796.15	256,331.74	347,320.62
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	80,632.49	143,559.04	191,002.69
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่ การเกษตร	36,147.88	28,939.04	19,173.42
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	27,097.83	39,369.71	81,497.26
	เพื่อใช้ในการศึกษา	2,686.25	6,901.42	4,290.13
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	104,826.75	37,467.28	46,195.32
	อื่นๆ	404.94	95.25	5,161.79
ศรีสะเกษ	หนี้สินทั้งสิ้น	189,527.94	170,138.40	199,972.51
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	45,474.05	42,377.05	39,093.39
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่ การเกษตร	15,264	18,093	17,144
	เพื่อใช้ทำการเกษตร	137,649	120,998	155,166
	เพื่อใช้ในการศึกษา	6,514.41	1,203.90	5,969.66
	เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	24,787.09	13,072.62	20,458.02
	อื่นๆ	58,037.33	78,181.20	84,280.59
ยโสธร	หนี้สินทั้งสิ้น	121,376.78	69,665.11	108,734.90
	เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	80,326.01	45,093.92	46,654.80
	เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่	8,531.78	7,506.30	5,759.05

การเกษตร			
เพื่อใช้ทำการเกษตร	20,168.42	9,988.94	17,901.59
เพื่อใช้ในการศึกษา	988.04	1,851.99	3,144.55
เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	11,362.52	5,223.95	34,738.69
อื่นๆ	0	0	536.22

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ: หนึ่งอื่น ๆ ได้แก่ หนี้จากการค้าประกันบุคคลอื่น หนี้ค่าปรับหรือจ่ายชดเชยค่าเสียหาย เป็นต้น

จากตาราง 2.17 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม พ.ศ. 2560 – 2562 หนี้สินที่กู้ยืมเพื่อใช้ในการศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละจังหวัด อาจเนื่องด้วยสาเหตุจากการกู้ยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

2.12 ด้านภาคีเครือข่าย

ตาราง 2.18 แสดงจำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย

(หน่วย : แห่ง)

องค์กร	จังหวัดนครราชสีมา	จังหวัดชัยภูมิ	จังหวัดบุรีรัมย์	จังหวัดสุรินทร์	จังหวัดศรีสะเกษ	จังหวัดยโสธร	รวม
องค์กรสาธารณประโยชน์ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	80	78	89	40	100	42	429
องค์กรสวัสดิการชุมชนตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	93	114	141	104	193	79	724
กองทุนสวัสดิการสังคม	136	101	196	116	196	87	832
สภาเด็กและเยาวชน	336	2982	208	172	239	1	3,938
สภาองค์กรคนพิการ	7	19	11	1	0	8	46
ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป	N/A	82	83	35	64	36	300
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ (ศพอส.)	93	25	41	39	37	18	253

ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)	214	142	197	159	201	87	1,000
ศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล (ศชส.ต.)	387	55	208	165	N/A	87	902

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

ตาราง 2.19 แสดงจำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย

(หน่วย : คน)

องค์กร	จังหวัด นครราชสีมา	จังหวัด ชัยภูมิ	จังหวัด บุรีรัมย์	จังหวัด สุรินทร์	จังหวัด ศรีสะเกษ	จังหวัด ยโสธร	รวม
ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)	214	142	197	159	201	87	1,000
ศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล (ศชส.ต.)	466	140	208	166	214	87	1,281
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)	20,077	8,284	11,857	7,380	24,886	13,506	85,611
ข้อมูลคลังปัญญาผู้สูงอายุ	442	143	2,252	615	1,137	778	4,230

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

ส่วนที่ 3

สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด

3.1 กลุ่มเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์)

ตาราง 3.1 แสดงสถานการณ์เด็ก จำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	(1) เด็กที่ได้รับ เงิน อุดหนุน เพื่อการ เลี้ยงดูเด็ก แรกเกิด	(2) *เด็กที่มี พฤติกรรม ไม่ เหมาะสม	(3) เด็กที่ถูก ทารุณกรรม ทางร่างกาย จิตใจและ ทางเพศที่มี การ ดำเนินคดี	(4) เด็กที่อยู่ ในครอบ ครัวเลี้ยง เดี่ยว	(5) เด็กที่ ตั้งครรรค์ ก่อนวัย อันควร	(6) ** เด็กนอก ระบบ	(7) ***เด็ก ไร้ สัญชาติ
นครราชสีมา	540,041	95,855	81	6	3,897	17	N/A	373
ชัยภูมิ	213,533	52,260	8	4	179	2,718	0	0
บุรีรัมย์	326,479	67,962	127	2	2,697	787	153	N/A
สุรินทร์	N/A	60,481	13	7	642	N/A	219,997	0
ศรีสะเกษ	215,700	60,520	2,568	13	2,172	973	44,879	652
ยโสธร	98,189	22,860	290	2	294	1,671	7,921	N/A
รวม	1,249,364	361,433	519	21	8,398	5,193	245,471	373

หมายเหตุ *เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หมายถึง

- 1) ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่และติดสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาอี สารระเหย กัญชา เป็นต้น
- 2) มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน
- 3) ติดเกมส์ และเล่นการพนันต่าง ๆ
- 4) มีพฤติกรรมทางเพศ
- 5) อื่น ๆ (ระบุ) .....

**เด็กนอกระบบ หมายถึง เด็กที่มีอายุอยู่ในช่วงที่ต้องเข้าเรียนในสถานศึกษา แต่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนหรือเคยเข้าเรียนแล้ว มีเหตุต้องออกจากสถานศึกษาไปกลางคัน และไม่ได้กลับเข้ามาเรียนอีก (UNESCO, 2019)

***เด็กไร้สัญชาติ หมายถึง เด็กที่ไม่มีสัญชาติใดเลย (ไม่ว่าจะเป็นสัญชาติไทยหรือสัญชาติรัฐใดๆ) แต่อาจได้รับการระบุตัวตนทางกฎหมายในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น ได้รับการจดทะเบียนการเกิด ได้ขึ้นทะเบียนเป็นบุคคลไร้สัญชาติในกลุ่มต่าง ๆ

แหล่งที่มาของข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

(1) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด .

- (2) เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด .
- (3) เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศที่มีการดำเนินคดี ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด .
- (4) เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด .
- (5) เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดู ที่มาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- (6) เด็กนอกระบบ ข้อมูลจากสำนักงานสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
- (7) เด็กไร้สัญชาติ ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากตาราง 3.1 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด จังหวัดที่มีเด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรเป็นจำนวนมาก ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดยโสธร เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กทั้งหมด

3.2 กลุ่มเยาวชน (อายุ 18-25 ปี)

ตาราง 3.2 แสดงสถานการณ์เยาวชน จำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	จำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	(1) **เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม	(2) เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ
นครราชสีมา	242,937	17	N/A
ชัยภูมิ	111,371	N/A	N/A
บุรีรัมย์	504,678	65	34
สุรินทร์	156,415	10	5
ศรีสะเกษ	127,239	1,682	135
ยโสธร	55,130	149	2
รวม	1,070,531	241	41

หมายเหตุ * เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หมายถึง

- 1) ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่และติดสารเสพติดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาไอ้ สารระเหย กัญชา เป็นต้น
- 2) มั่วสุมและทำความรำคาญให้กับชาวบ้าน
- 3) ติดเกมส์ และเล่นการพนันต่าง ๆ
- 4) มีพฤติกรรมทางเพศ
- 5) อื่น ๆ (ระบุ) .....

แหล่งที่มาของข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

- (1) เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- (2) เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายจิตใจและทางเพศ ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

3.3 กลุ่มสตรี (หญิงที่มีอายุ 25 ปี – 59 ปี)

ตาราง 3.3 แสดงสถานการณ์กลุ่มสตรี จำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	(1) สตรีที่ถูกละเมิด ทางเพศ	(2) สตรีที่ถูกทำ ร้ายร่างกาย จิตใจ	(3) แม่เลี้ยงเดี่ยว ฐานะยากจน	(4) สตรีที่ถูกเลิก จ้าง/ตกงาน
นครราชสีมา	685,147	N/A	13	3,897	8,955
ชัยภูมิ	295,545	N/A	12	N/A	N/A
บุรีรัมย์	413,233	34	48	2,697	1,522
สุรินทร์	345,217	49	267	1,468	N/A
ศรีสะเกษ	753,317	137	564	9,551	4,151
ยโสธร	143,638	N/A	1	420	N/A
รวม	1,882,780	83	341	8,482	10,477

หมายเหตุ แหล่งที่มาของข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

- (1) สตรีที่ถูกละเมิดทางเพศ ที่มาจาก.....
- (2) สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกาย จิตใจ ที่มาจาก.....
- (3) แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจนที่ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง ที่มาจาก.....
- (4) สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน ที่มาจาก.....

จากตาราง 3.3 สถานการณ์กลุ่มสตรีแม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจน จังหวัดที่น่าเฝ้าระวังคือ จังหวัด นครราชสีมา อาจเนื่องจากจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีประชากรมาก จึงควรมีการส่งเสริมให้สตรีที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวมีงานทำ มีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงดูบุตร โดยมีการส่งเสริมให้ดำเนินการรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูบุตร และมีการฝึกอบรมอาชีพเพื่อสร้างรายได้

3.4 กลุ่มครอบครัว

ตาราง 3.4 แสดงสถานการณ์กลุ่มครอบครัวจำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:ครอบครัว)

จังหวัด	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	(1) ครอบครัวที่จดทะเบียนสมรส	(2) ครอบครัวหย่าร้าง	(3) ครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำ ความรุนแรงต่อกัน	(4) ครอบครัว ยากจน
นครราชสีมา	1,034,327	3,374	1,313	20	27,982
ชัยภูมิ	4,760	3,286	1,456	18	N/A
บุรีรัมย์	487,378	4,186	1,800	48	22,230
สุรินทร์	14,188	2,380	942	32	74,477
ศรีสะเกษ	406,856	4,260	1,648	24	9,277
ยโสธร	176,489	1,725	726	20	3,472
รวม	1,712,382	14,951	6,237	138	128,161

หมายเหตุ แหล่งที่มาของข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

- (1) ครอบครัวที่จดทะเบียนสมรส ที่มาจาก.....
- (2) ครอบครัวหย่าร้าง ที่มาจาก.....
- (3) ครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน ที่มาจาก.....
- (4) ครอบครัวยากจน ที่มาจาก.....

จากตาราง 3.4 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด จำนวนครอบครัวหย่าร้างมีจำนวนมากในทุกจังหวัด อาจจะเนื่องมาจากสถานะเศรษฐกิจในยุคนปัจจุบันส่งผลให้ครอบครัวมีภาวะปัญหาทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

3.5 กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)

ตาราง 3.5 แสดงสถานการณ์ผู้สูงอายุ จำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	(1) ผู้สูงอายุที่ ได้รับเบี้ย ยังชีพ	(2) ผู้สูงอายุจำแนกตามความสามารถ ในการทำกิจวัตรประจำวัน (ADL)			(3) ผู้สูงอายุที่ ต้องดำรง ชีพด้วย การเร่ร่อน ขอทาน	(4) ผู้สูงอายุ ที่มีที่อยู่ อาศัยไม่ เหมาะสม	(5) ผู้สูงอายุ ที่บริจาค เบี้ยยัง ชีพ
			ติดบ้าน	ติดสังคม	ช่วยเหลือ ตัวเองไม่ได้ (ติดเตียง)			
นครราชสีมา	498,801	498,801	5,778	16	N/A	N/A	N/A	N/A
ชัยภูมิ	222,330	144,177	3,893	101,972	698	2	1,456	6

จังหวัด	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด	(1) ผู้สูงอายุที่ ได้รับเบี้ย ยังชีพ	(2) ผู้สูงอายุจำแนกตามความสามารถ ในการทำกิจวัตรประจำวัน (ADL)			(3) ผู้สูงอายุที่ ต้องดำรง ชีพด้วย การเร่ร่อน ขอทาน	(4) ผู้สูงอายุ ที่มีที่อยู่ อาศัยไม่ เหมาะสม	(5) ผู้สูงอายุ ที่บริจาค เบี้ยยัง ชีพ
			ติดบ้าน	ติดสังคม	ช่วยเหลือ ตัวเองไม่ได้ (ติดเตียง)			
บุรีรัมย์	258,541	251,400	1,961	15,849	4,346	44	171	11
สุรินทร์	243,356	225,351	13,669	198,386	1,302	1	52	2
ศรีสะเกษ	257,602	217,792	11,825	77,007	1,354	0	51	1
ยโสธร	98,323	87,786	3,297	68,912	452	8	89	1
รวม	1,321,351	1,207,515	28,598	385,135	6,798	55	1,768	20

หมายเหตุ แหล่งที่มาของข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

- (1) ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ที่มาจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- (2) ผู้สูงอายุจำแนกตามความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน (ADL) ที่มาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- (3) ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอทาน ที่มาจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- (4) ผู้สูงอายุที่มีที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม ที่มาจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- (5) ผู้สูงอายุที่บริจาคเบี้ยยังชีพ ที่มาจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กองทุนผู้สูงอายุ

3.6 กลุ่มคนพิการ

ตาราง 3.6.1 แสดงสถานการณ์คนพิการ จำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	จำนวน	คนพิการที่มีบัตร ประจำตัวคนพิการ	คนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพ	
			เบี้ยยังชีพ คนพิการ	เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ
นครราชสีมา	90,267	90,267	90,267	53,500
ชัยภูมิ	59,210	59,210	59,210	41,030
บุรีรัมย์	71,605	71,833	71,833	45,555
สุรินทร์	62,234	62,234	62,234	60,345
ศรีสะเกษ	61,473	61,473	61,155	34,605
ยโสธร	21,567	21,567	21,567	12,683
รวม	304,883	305,111	305,111	213,113

ที่มา : ข้อมูลจากศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

ตาราง 3.6.2 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามสาเหตุความพิการ แยกรายจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	สาเหตุความพิการ						รวม
	พันธุกรรม	โรคติดเชื้อ	อุบัติเหตุ	โรคอื่น ๆ	ไม่ทราบสาเหตุ	มากกว่า 1 สาเหตุ	
นครราชสีมา	585	1,471	8,768	87	55,642	21,828	88,381
ชัยภูมิ	138	428	1,904	25	47,524	9,191	59,210
บุรีรัมย์	615	866	7,291	95	40,965	22,001	71,833
สุรินทร์	211	451	3,100	69	44,334	14,874	63,039
ศรีสะเกษ	213	20	4,148	2,270	35,620	19,202	61,473
ยโสธร	65	496	1,462	3,902	117	1,723	7,765
รวม	1,614	3,712	22,525	4,178	188,582	69,617	290,228

ที่มา : ข้อมูลจากศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

จากตาราง 3.6.2 สาเหตุความพิการจาก 6 จังหวัด มีสาเหตุความพิการไม่ทราบสาเหตุจำนวนเพิ่มสูงขึ้นในทุกจังหวัด เนื่องจากสาเหตุไม่ได้มีสาเหตุโดยประจักษ์ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่าทั้ง 6 จังหวัดมีจำนวนคนพิการเพิ่มสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการดูแลคนพิการให้เข้าถึงสวัสดิการของรัฐเพื่อให้คนพิการได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง

ตาราง 3.6.3 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ แยกรายจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	ความพิการ							
	พิการทางการเห็น	พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม	พิการทางสติปัญญา	พิการทางการเรียนรู้	ออทิสติก	พิการมากกว่า 1 ประเภท
นครราชสีมา	13,029	15,378	43,883	6,796	6,616	339	422	3,804
ชัยภูมิ	5,680	14,546	30,704	3,421	2,919	104	124	1,700
บุรีรัมย์	6,213	11,568	41,741	5,174	4,010	209	197	2,651
สุรินทร์	11,912	8,355	32,706	4,352	3,344	158	174	4,237
ศรีสะเกษ	5,365	10,256	31,940	5,705	4,235	162	263	2,143
ยโสธร	4,353	3,431	8,601	2,108	1,120	61	63	1,830
รวม	46,544	63,538	189,633	27,567	22,250	1,035	1,252	16,363

ที่มา : ข้อมูลจากศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

จากตาราง 3.6.3 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด จำนวนคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายยังมีจำนวนมากในทุกจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับความพิการทางอื่น

3.7 กลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ตาราง 3.7 แสดงสถานการณ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาส จำแนกตามจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	คนยากจน	คนเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัย	ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร	ผู้พันโทษ	ผู้ติดเชื้อ HIV
นครราชสีมา	27,982	16	2,264	N/A	157
ชัยภูมิ	495	36	N/A	1	49
บุรีรัมย์	4,209	4	1	N/A	8,115
สุรินทร์	52	30	1	551	86
ศรีสะเกษ	9,277	51	36	1,756	5,184
ยโสธร	3,071	36	N/A	N/A	88
รวม	35,809	122	2,266	552	8,495

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565

หมายเหตุ นิยาม ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน และได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจสังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติและภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบอันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น” โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

จากตาราง 3.7 กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ประเภทคนเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัย ทั้ง 6 จังหวัดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และยังมีคนเร่ร่อนอยู่ทุกจังหวัด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน อาจเนื่องมาจากสาเหตุของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 จึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจจนทำให้คนเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงขึ้น

ส่วนที่ 4

สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมในระดับกลุ่มจังหวัด

4.1 สถานการณ์กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

ตาราง 4.1 แสดงกลุ่มคนเป้าหมายตามฐานข้อมูลระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า TP MAP แยกรายมิติรายจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	*จำนวนคนเปราะบาง	ด้านความเป็นอยู่	ด้านการศึกษา	ด้านสุขภาพ	ด้านรายได้	ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ
นครราชสีมา	42,067	6,657	1,854	3,650	11,765	18,137
ชัยภูมิ	6,565	N/A	N/A	85	6,480	N/A
บุรีรัมย์	109,181	6,823	22,222	5,861	9,685	115
สุรินทร์	74,477	5,528	685	890	8,637	22
ศรีสะเกษ	28,892	5,676	11,299	7,322	8,656	86
ยโสธร	44,763	655	1,136	598	627	18
รวม	277,053	19,663	25,897	11,084	37,194	18,292

ที่มา : ฐานข้อมูลระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า TP MAP สำนักงานการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ กลุ่มคนเปราะบาง หมายถึง บุคคลที่ต้องการได้รับการพิงพิงจากผู้อื่น ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระหรือตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง โดยสามารถแบ่งกลุ่มคนเปราะบางได้ ดังนี้

- 1.กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกว่าบุคคลทั่วไป อาทิ หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ
- 2.กลุ่มทุพพลภาพ อาทิ ผู้พิการ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยเด็ก ผู้ป่วยสมองเสื่อม
3. กลุ่มที่ไม่มีอิสระพอในการตัดสินใจ อาทิ นักโทษ ทหารเกณฑ์

จากตาราง 4.1 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ควรได้รับการพัฒนาคนแบบชี้เป้า TP MAP ในด้านต่างๆ เนื่องจากมีจำนวนมากในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ตาราง 4.2 แสดงข้อมูลครัวเรือนเปราะบางรายจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สสว.

(หน่วย:ครัวเรือน)

จังหวัด	*จำนวน ครัวเรือน เปราะบาง	ครัวเรือนที่อยู่ อาศัยไม่มั่นคง	**ระดับความเปราะบางของครัวเรือน			
			ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
นครราชสีมา	202,877	6,657	168,238	2,564	23,287	2,131
ชัยภูมิ	86,380	19,373	83,314	489	2,173	404
บุรีรัมย์	8,600	839	7,094	1,109	6,231	2,019
สุรินทร์	74,477	4,895	65,436	1,536	5,928	1,573
ศรีสะเกษ	63,816	4,170	55,934	5,058	5,179	1,645
ยโสธร	44,763	1,166	43,120	774	1,072	345
รวม	480,235	35,126	421,155	12,469	41,215	7,154

ที่มา กองตรวจราชการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2565

*นิยาม ครัวเรือน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันและกินอยู่ร่วมกันในสถานที่เดียวกันจำนวน 6 เดือน เป็นอย่างน้อย โดยจำแนกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. ครัวเรือนคนเดียว ได้แก่ ครัวเรือนซึ่งประกอบด้วยบุคคลคนเดียวโดยไม่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิกของครัวเรือนอื่นใดที่อยู่ในบ้านเดียวกันหรือบุคคลคนเดียวอาศัยอยู่ตามลำพังในบ้านหลังหนึ่ง
2. ครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ได้แก่ ครัวเรือนที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อยู่รวมกันในบ้านเดียวกัน หรือส่วนหนึ่งของบ้าน และร่วมกันในการจัดหาและใช้สิ่งอุปโภค บริโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพของบุคคลกลุ่มนั้น บุคคลเหล่านี้อาจเป็นญาติกัน หรือไม่เป็นญาติกันเลย

ครัวเรือนเปราะบาง ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เช่น ครอบครัวยากจนที่มีเด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการ สามารถแบ่งระดับความเปราะบางได้ ดังนี้

ครัวเรือนระดับ 0 หมายถึง ครัวเรือนที่ไม่ตกมิติเรื่องรายได้และมีบุคคลที่มีภาวะพึ่งพิง

ครัวเรือนระดับ 1 หมายถึงครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีปัญหาที่อยู่อาศัย

ครัวเรือนระดับ 2 หมายถึงครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง 1 – 2 คน

ครัวเรือนระดับ 3 หมายถึงครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงมากกว่า 2 คน

ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย คือ ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีไม่เกิน 100,000 ต่อคน ต่อปี

ภาวะพึ่งพิง หมายถึง คนที่ต้องได้รับการดูแล/ช่วยเหลือจากคนอื่น (อาทิ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นต้น)

จากตาราง 4.2 จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการพัฒนาครัวเรือนเปราะบางด้านรายได้ เนื่องจากมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงมากกว่า 2 คน เป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนเปราะบาง

4.1.3 ผลการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

ที่มา : กองตรวจราชการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูล ณ 31 พฤษภาคม 2565

4.2 สถานการณ์ภายใต้การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19

ตาราง 4.3 แสดงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 พื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4

(หน่วย:คน)

จังหวัด	ติดเชื้อสะสม	กำลังรักษา	รักษาหาย	เสียชีวิต
นครราชสีมา	175,957	12,804	162,877	276
ชัยภูมิ	32,512	529	31,766	217
บุรีรัมย์	48,196	1,209	46,900	87
สุรินทร์	31,803	412	27,965	97
ศรีสะเกษ	48,823	73	48,739	580
ยโสธร	13,308	172	13,068	68
รวม	350,148	15,509	330,261	1,049

ที่มา รายงานสถานการณ์ COVID-19 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2565

จากตารางที่ 4.3 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 6 จังหวัด พบว่า จังหวัดที่น่าเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ

ตาราง 4.4 แสดงข้อมูลการได้รับวัคซีนป้องกันโรค โควิด 19 ประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4

(หน่วย:คน)

จังหวัด	เข็มที่ 1	เข็มที่ 2	กระตุ้นเข็มที่ 3	กระตุ้นเข็มที่ 4
นครราชสีมา	2,057,594	1,882,837	812,969	N/A
ชัยภูมิ	716,206	657,175	314,742	N/A
บุรีรัมย์	56,546,925	52,557,386	28,211,804	47,975
สุรินทร์	835,927	771,376	301,070	19,314
ศรีสะเกษ	920,535	85,876	378,131	32,042
ยโสธร	345,911	322,936	178,979	6,436
รวม	61410091	57014676	30148603	93735

ที่มา : MOPH-Immunization Center (IC) กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูล ณ ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2565

จากตาราง 4.4 การได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ประชาชนทั้ง 6 จังหวัด พบว่า การรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 เข็มที่ 2 จนถึงกระตุ้นเข็มที่ 4 มีจำนวนลดลงตามลำดับ เนื่องจากประชาชนได้ให้ความสำคัญน้อยลงในการรับวัคซีนเข็ม

กระตุ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์การรับวัคซีนเข็มกระตุ้นเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งให้ประชาชนเห็นความสำคัญมากยิ่งขึ้น

ตาราง 4.5 แสดงข้อมูลการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 พื้นที่กลุ่มจังหวัดในเขตรับผิดชอบของ สสว.4

จังหวัด	ผู้ป่วย COVID-19 (คน)	ครอบครัวผู้เสียชีวิตจาก COVID-19 (ครอบครัว)	ผู้ได้รับผลกระทบที่ได้รับการช่วยเหลือ (คน)	ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบที่ได้รับการช่วยเหลือ (ครอบครัว)
นครราชสีมา	31,068	N/A	3,837	0
ชัยภูมิ	11,782	N/A	70	30
บุรีรัมย์	26,733	N/A	2,542	750
สุรินทร์	17,551	N/A	5,164	1,291
ศรีสะเกษ	13,933	536	910	910
ยโสธร	6,819	10	3,383	2,093
รวม	14	18	17,757	4,395

ที่มา รายงานข้อมูลการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2565 จากตารางที่ 4.5 เห็นได้ว่า การช่วยเหลือผู้ป่วยโควิด-19 มีจำนวนลดลง เนื่องจากประชาชนได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐหลายประเภทแล้ว จึงทำให้ผู้ประสบปัญหาที่ได้รับผลกระทบมีจำนวนลดลงตามลำดับ

4.3 สถานการณ์เชิงประเด็นสำคัญ

ในพื้นที่แต่ละจังหวัด (ถ้ามี)

จากสถานการณ์การฆ่าตัวตายของเด็กมัธยมตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ราย จากโรงเรียนชื่อดังในจังหวัดนครราชสีมา โดยโรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมาราชชนินทร์ ได้เปิดเผยจากสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ COVID-19 ส่งผลกระทบในด้านการทำงาน การเรียน และการใช้ชีวิตของเราเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งหลายคนประสบกับปัญหาธุรกิจ ตกงาน และอื่นๆ อีกมากมาย สถานการณ์ดังกล่าวยังส่งผลต่อสุขภาพจิตของประชาชนไทย โดยอัตราการฆ่าตัวตายจากเดิม 6.64 ต่อแสนประชากร ในปี 2562 เพิ่มขึ้นเป็น 7.66 ต่อแสนประชากร ในปี 2563

ในจังหวัดนครราชสีมา ปี 2564 เพิ่มขึ้นจาก 7.66 ต่อแสนประชากร เป็น 8.28 ต่อแสนประชากร โดยช่วงปีที่ผ่านมา กรมสุขภาพจิต ได้ดำเนินการวัดสุขภาพใจของประชาชนไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป ผ่าน แอปพลิเคชัน Mental Health Check In พบภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพจิตสูงสุดในเขตสุขภาพที่ 13 (กรุงเทพมหานคร) รองลงมา ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 4 และเขตสุขภาพที่ 6 ตามลำดับ สำหรับสุขภาพจิตประชาชนจังหวัดนครราชสีมา จากการ

ประเมินตนเองผ่านโปรแกรม Mental Health Check in หรือจากการ "วัดใจ " พบว่า ซึมเศร้าร้อยละ 37.89 ภาวะเครียดสูงร้อยละ 32.27 เสี่ยงฆ่าตัวตายร้อยละ 22.88 และภาวะหมดไฟร้อยละ 7.52 โดยพบสูงในช่วงอายุ 20-29 ปี ในกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพจิตเดิม กลุ่มติดสุรา ยาเสพติด กลุ่มตกงานรายได้น้อย ธุรกิจประสบปัญหา ใน อ. เมือง ปากช่อง สีคิ้ว

ทั้งนี้กรมสุขภาพจิตได้รณรงค์ผ่านสื่อมวลชน รวมถึงช่องทางอื่นที่หลากหลาย ในการดูแลสุขภาพจิต ประชาชนไทยด้วยหลักการ 4 สร้าง 2 ใช้ โดยสร้างความปลอดภัย สร้างความสงบ สร้างความหวัง สร้างการดูแล โดยใช้ศักยภาพและใช้ความสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชน สถานประกอบการ โรงเรียนมีความเข้มแข็งทางจิตใจ มีพลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิตท่ามกลางวิกฤติที่เกิดขึ้น หลายคนล้ม หลายคนลุก หลายคนจบชีวิต หลายคนสร้างชีวิต สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส เห็นได้ว่า "วิธีคิดและจัดการกับปัญหา" รวมถึง "พลังใจ" ของเรานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เรา "อยู่กับปัญหา" หรือ "ก้าวข้ามปัญหา" ได้อย่างมีความสุข

ถึงแม้ว่าจะมีการรณรงค์ในทุกช่องทาง จังหวัดนครราชสีมาก็ยังมียอดคดีซึมเศร้า ภาวะเครียดและการเสี่ยงฆ่าตัวตายอยู่ในเกณฑ์ที่สูง จึงเป็นสาเหตุที่ทุกคนต้องช่วยกันทั้งครอบครัว โรงเรียน และวัด หรือ “บวร” อาจจะเป็นตัวช่วยที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์ในช่วงโควิด-19

ส่วนที่ 5

การวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ของสสว.4

(เป็นการนำข้อมูลในส่วนที่ 2-4 มาวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ทางสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ)

5.1 สถานการณ์เชิงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่กลุ่มจังหวัด

5.1.1 กลุ่มเด็ก

ตารางที่ 5.1.1 แสดงผลการจัดลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด กลุ่มเด็ก

(หน่วย:คน)

ลำดับที่	ประเด็นสถานการณ์กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ตามประเด็น	คิดเป็นร้อยละ ของประชากรเด็ก ทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่ม จังหวัดที่รับผิดชอบ
1	เด็กนอกระบบ	245,471	19.65
2	เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	5,193	0.42
3	เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	8,398	0.67

จากตารางที่ 5.1.1 ความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด กลุ่มเด็ก ประเด็นที่รุนแรงพบว่า เด็กที่อยู่นอกระบบ ซึ่งไม่ได้รับการศึกษาหรืออยู่ในครอบครัวไม่พร้อมทางการศึกษามีจำนวนมากที่สุด จำนวน 245,471 คน คิดเป็นร้อยละ 19.65 ต่อประชากรเด็กทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบของ สสว.4 รองลงมาคือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีจำนวน 8,398 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของประชากรเด็กทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบ และเด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จำนวน 5,193 คน คิดเป็นร้อยละ 0.42 ของประชากรเด็กทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบ ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เด็กที่อยู่นอกระบบมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 1) สภาพความเป็นอยู่ฐานะการเงินและรายได้ในครอบครัวโดยเฉพาะบุตรที่อยู่กับมารดาแล้ว บิดาไม่ส่งเสียดูแลทำให้ภาระจึงตกไปที่มารดาทำให้เด็กบางคนที่กำลังศึกษาอยู่ต้องทำงานควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของมารดาหรือบิดา 2) ด้านจิตใจเกิดภาวะซึมเศร้า หวาดกลัว ไม่มีความมั่นคงในอารมณ์ส่งผลต่อพฤติกรรมและ บุคลิกภาพ 3) ปัญหาการขาดเวลาดูแลเอาใจใส่ จากการที่บิดา มารดา ไปทำงานต่างถิ่นเด็กอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง หรือบิดา มารดา หย่าร้าง ส่งผลให้การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวและการดูแลเอาใจใส่น้อยลง ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องเกิดจากพื้นฐานการเลี้ยงดูที่ถูกต้องและให้การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข อาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็ก

5.1.2 กลุ่มสตรี

ตารางที่ 5.1.2 แสดงผลการจัดลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด กลุ่มสตรี

(หน่วย:คน)

ลำดับที่	ประเด็นสถานการณ์กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ตามประเด็น	คิดเป็นร้อยละ ของประชากรเด็ก ทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่ม จังหวัดที่รับผิดชอบ
1	สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน	10,477	0.56
2	แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจน	8,482	0.45
3	สตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ	341	0.02

จากตารางที่ 5.1.2 ความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด กลุ่มสตรี ประเด็นที่รุนแรงพบว่า สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 10,477 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56 ต่อประชากรสตรีทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบของ สสว.4 รองลงมาคือ แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจน มีจำนวน 8,482 คน คิดเป็นร้อยละ 0.45 และสตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 0.02 ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า สตรีที่ถูกเลิกจ้างหรือตกงาน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการหลายแห่งมีการปิดกิจการเพิ่มเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการเลิกจ้างซึ่งผู้ที่ถูกเลิกจ้างคือกลุ่มสตรีเป็นส่วนใหญ่ 2) สตรีที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจน มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งได้รับผลกระทบจากการถูกเลิกจ้าง ทำให้ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้านเพียงลำพัง ส่งผลให้เกิดความเครียดต่อภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและอีกทั้งอีกสาเหตุคือ สตรีถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับ

5.1.3 กลุ่มครอบครัว

ตารางที่ 5.1.3 แสดงผลการจัดลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด กลุ่มครอบครัว

(หน่วย:คน)

ลำดับที่	ประเด็นสถานการณ์กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย ตามประเด็น	คิดเป็นร้อยละ ของประชากรเด็ก ทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่ม จังหวัดที่รับผิดชอบ
1	ครอบครัวยากจน	128,161	7.48
2	ครอบครัวหย่าร้าง	6,237	0.36
3	ครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน	138	0.01

จากตารางที่ 5.1.3 ความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมกลุ่มจังหวัด กลุ่มครอบครัว ประเด็นที่รุนแรงพบว่า ครอบครัวยากจน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 128,161 คน คิดเป็นร้อยละ 7.48 ต่อประชากรครอบครัวทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบของ สสว.4 รองลงมาคือ ครอบครัวหย่าร้าง มีจำนวน 6,237 คน คิดเป็นร้อยละ 0.36 และครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ครอบครัวหย่าร้าง มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ครอบครัวหลายครอบครัวได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ และขาดสภาพคล่องในครอบครัว จนส่งผลให้เกิดปัญหาหย่าร้างกันเพิ่มมากขึ้น และผลตามมามีคือ ครอบครัวยากจนเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับ

ส่วนที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

กลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร มีพื้นที่รวมทั้งหมดประมาณ 64,719.91 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 39,449,897 ไร่ สรุปประเด็นปัญหาของกลุ่มจังหวัดในภาพรวม ดังนี้

สถานการณ์ทางสังคมเชิงกลุ่มเป้าหมาย

1) กลุ่มเด็ก ประเด็นที่รุนแรงพบว่า เด็กที่อยู่นอกระบบ ซึ่งไม่ได้รับการศึกษาหรืออยู่ในครอบครัวไม่พร้อมทางการศึกษามีจำนวนมากที่สุด จำนวน 245,471 คน คิดเป็นร้อยละ 19.65 ต่อประชากรเด็กทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบของ สสว.4 รองลงมาคือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีจำนวน 8,398 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของประชากรเด็กทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบ และเด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จำนวน 5,193 คน คิดเป็นร้อยละ 0.42 ของประชากรเด็กทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบ ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เด็กที่อยู่นอกระบบมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 1) สภาพความเป็นอยู่ฐานะการเงินและรายได้ในครอบครัวโดยเฉพาะบุตรที่อยู่กับมารดาแล้วบิดาไม่ส่งเสียดูแลทำให้ภาระจึงตกไปที่มารดาทำให้เด็กบางคนที่กำลังศึกษาอยู่ต้องทำงานควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของมารดาหรือบิดา 2) ด้านจิตใจเกิดภาวะซึมเศร้า หวาดกลัว ไม่มีความมั่นคงในอารมณ์ส่งผลต่อพฤติกรรมและ บุคลิกภาพ 3) ปัญหาการขาดเวลาดูแลเอาใจใส่ จากการที่บิดา มารดา ไปทำงานต่างถิ่นเด็กอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง หรือบิดา มารดา หย่าร้าง ส่งผลให้การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวและการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข อาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็ก

2) กลุ่มสตรี ประเด็นที่รุนแรงพบว่า สตรีที่ถูกเลิกจ้าง/ตกงาน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 10,477 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56 ต่อประชากรสตรีทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบของ สสว.4 รองลงมาคือ แม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจน มีจำนวน 8,482 คน คิดเป็นร้อยละ 0.45 และสตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 0.02 ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า สตรีที่ถูกเลิกจ้างหรือตกงาน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลกระทบให้สถานประกอบการหลายแห่งมีการปิดกิจการเพิ่มเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการเลิกจ้างซึ่งผู้ที่ถูกเลิกจ้างคือกลุ่มสตรีเป็นส่วนใหญ่ 2) สตรีที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวฐานะยากจน มีจำนวนมากขึ้น ซึ่งได้รับผลกระทบจากการถูกเลิกจ้าง ทำให้ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้านเพียงลำพัง ส่งผลให้เกิดความเครียดต่อภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและอีกทั้งอีกสาเหตุคือ สตรีถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับ

3) กลุ่มครอบครัว ประเด็นที่รุนแรงพบว่า ครอบครัวยากจน มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 128,161 คน คิดเป็นร้อยละ 7.48 ต่อประชากรครอบครัวทั้งหมดในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่รับผิดชอบของ สสว.4 รองลงมาคือ

ครอบครัวหย่าร้าง มีจำนวน 6,237 คน คิดเป็นร้อยละ 0.36 และครอบครัวที่มีคนในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อกัน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ครอบครัวหย่าร้าง มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลให้ครอบครัวหลายครอบครัวได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ และขาดสภาพคล่องในครอบครัว จนส่งผลให้เกิดปัญหาหย่าร้างกันเพิ่มมากขึ้น และผลตามมาก็คือ ครอบครัวยากจนเพิ่มสูงขึ้น ตามลำดับ

สถานการณ์ทางสังคมเชิงประเด็น

สถานการณ์การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางออนไลน์ ปัจจุบันพบเด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์และการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มมิจฉาชีพ มักสร้างโปรไฟล์โซเชียลมีเดียปลอมเข้าไปพูดคุยกับเด็ก และหลอกให้เด็กส่งภาพหรือคลิปโป๊เปลือยเพื่อนำไปใช้ส่วนตัว เพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขายกับพวกที่มีอาการของโรค Pedophilia หรือนำไปเผยแพร่บนระบบอินเทอร์เน็ต รวมทั้งเด็กอาจถูกนำรูปภาพหรือวิดีโอตั้งกล่าวมาขู่กรรโชกเพื่อเรียกเงิน หรือหลอกให้มาถูกละเมิดซ้ำอีก ซึ่งข้อมูลของชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children – TICAC) ระบุว่า คดี 1 คดีที่มีผู้กระทำความผิด 1 คน สามารถมี ผู้เสียหายที่เป็นเด็กได้มากกว่า 100 คนขึ้นไป และนับตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา TICAC สืบสวนจับกุมคดี ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ตมากกว่า 215 คดี ในจำนวนดังกล่าวมี 69 คดี ที่เป็นคดีค้ามนุษย์ที่มีผู้เสียหายเป็นเด็ก และสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากกว่า 248 คน ทั้งคนไทย และคนต่างชาติ ซึ่งสามารถช่วยเหลือเด็กผู้เสียหายได้มากกว่า 1,000 คน อย่างไรก็ตาม เด็กผู้เสียหายจะได้รับผลกระทบทางจิตวิทยาและทางสังคมอย่างรุนแรง บางรายหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ทั้งนี้ สถานศึกษา และผู้ปกครองควรให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจกับนักเรียน และบุตรหลาน ในการใช้บริการโซเชียลมีเดีย รวมถึงสังเกตพฤติกรรม เพื่อหาทางป้องกันให้ได้อย่างรวดเร็ว ขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตรวจสอบ การกระทำผิดในลักษณะนี้อย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่จะเป็นอนาคตสำคัญของประเทศต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากสถิติจำนวนคนพิการในกลุ่มจังหวัดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้มีกลุ่มคนพิการมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านคนพิการควรมีการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับคนพิการ รวมถึงการมีระบบสวัสดิการทางสังคมที่ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย มีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อคนพิการ มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีระบบสวัสดิการที่ดีแก่กลุ่มเป้าหมาย คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติและมีความสุข

2) การดำเนินนโยบายด้านครอบครัว จากสถิติที่มีอัตราการหย่าร้างมีจำนวนเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุของการหย่าร้างมีได้เกิดขึ้นจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เกิดจากหลายๆ ปัจจัยรวมกัน ดังนี้

1. ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่คิดทำมาหากิน เมื่อฐานะทางการเงินไม่มั่นคง คู่สมรสอาจหงุดหงิด ทะเลาะเบาะแว้งกันง่ายๆ หรือแก้ปัญหาวิธีผิดๆ
2. ปัญหาด้านความประพฤติและสังคม เช่น การชอบดูหมิ่น เยาะเย้ย ประชดประชัน ก้าวร้าว หยาบคาย ไม่ซื่อตรง นอกใจ ขาดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ
3. ปัญหาด้านอารมณ์ และจิตใจ หากผู้สมรสไม่บรรลุภาวะทางอารมณ์ เช่น เอาแต่ใจตัวเอง ขาดเหตุผล ชอบหึงหวง โมโหหุดเดียว โกรธง่าย ฯลฯ
4. ปัญหาสุขภาพอนามัย เช่น คู่สมรสมีกลิ่นตัวแรง ร่างกายสกปรก เป็นโรคเจ็บป่วยเรื้อรัง ติดสุรา และเสพยาเสพติด เป็นต้น
5. ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ เช่น การไม่ยอมร่วมหลับนอนด้วย ความจำเริญในบทบาทและพฤติกรรมทางเพศ ความเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น

เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ไม่ใช่เรื่องผิดปกติวิสัย คู่สมรสควรแก้ปัญหา และข้อขัดแย้งอย่างมีเหตุผลถ้อยทีถ้อยอาศัยและให้อภัยกัน เพื่อเป็นการประคับประคองชีวิตสมรส และป้องกันมิให้เกิดเหตุอันจะนำไปสู่การหย่าร้าง

คู่สมรสสามารถป้องกันการหย่าร้างได้ คือ การปรับตัวในเรื่องเพศสัมพันธ์ ยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ร่วมไปถึงญาติพี่น้องของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย ไม่กล่าววาจาหรือถ้อยคำรุนแรงอันจะนำไปสู่โทสะจริต นอกจากนี้คู่สมรสต้องรู้จักประหยัด ขยัน ประกอบอาชีพสุจริต ไม่เสพสุรา ไม่เล่นการพนัน ไม่ทำร้ายร่างกายคู่สมรส พยายามรักษาสุขภาพอนามัยให้สะอาด สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

แนวทางการแก้ไขปัญหาการหย่าร้าง

1. อดทน ถนอมน้ำใจกัน เอาใจเขามาใส่ใจเรา
2. เวลาอารมณ์ดีๆ ควรพูดจากันถึงสิ่งบกพร่องต่างๆ
3. หมั่นขยันทำงาน อดออม เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหาทางการเงิน
4. ฝ่ายชายควรมีความรับผิดชอบต่อสมรสแล้ว และฝ่ายหญิงควรสำรวจข้อบกพร่องของตนเองเสมอ

5. รักและเอาใจใส่ญาติพี่น้องของแต่ละฝ่าย
6. ควรให้อภัยซึ่งกันและกัน

3) การดำเนินนโยบายด้านผู้สูงอายุ จากสถิติการเพิ่มจำนวนประชากรของผู้สูงอายุและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย รัฐบาลควรมีนโยบายเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น เช่น ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมอาชีพรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุเพื่อป้องกันโรคที่เกิดกับผู้สูงอายุ รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนที่ก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุให้มีความพร้อมในด้านสุขภาพและด้านสังคม และผู้สูงอายุเองเป็นกลุ่มประชากรที่มีทักษะ มีองค์ความรู้ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมในเรื่องการรวบรวม ภูมิปัญญาองค์ความรู้ ของผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้องค์ความรู้เหล่านั้นสูญหายไป มีการส่งเสริมเรื่องการออม การบริหารเงิน เพื่อสามารถดำเนินชีวิตในวัย 60 ปีขึ้นไป ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4) จำนวนคนจน มีจำนวนคนจนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมการลงทุน การจ้างงานในพื้นที่ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนได้มีรายได้เลี้ยงชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพ้นจาก

เส้นความยากจน มีการนำเทคโนโลยีมาส่งเสริมการขาย หรือการทำเกษตรแบบผสมผสานเพิ่มขึ้น ตามศาสตร์พระราชารู้จักขยัน อดออม มัธยัสถ์ไม่ตามกระแสโลกจนเกินไป

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติระดับกลุ่มจังหวัด

1. หน่วยงานระดับพื้นที่ ควรมีการบูรณาการการจัดเก็บข้อมูล เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน และลดความซ้ำซ้อนอีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล
2. ข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติงานประจำ ควรมีการกำหนดแนวทาง/รูปแบบการจัดเก็บสถิติให้ชัดเจน และรายงานผลเป็นตามระยะเวลา เผยแพร่ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล
3. การจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด เป็นการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้านสังคมในระดับพื้นที่ ซึ่งดำเนินการทุกปี เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน/ขับเคลื่อนงานตามภารกิจ กระทรวงฯ ควรมีการกำหนดรูปแบบในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาให้มีความชัดเจน